

Kötelező olvasmánylista
a *Régi magyar irodalom* (OT-MAGY-220)
kollokvium beugrójához

Kötelező szakirodalom:

Magyar irodalom, főszerk. GINTLI Tibor, Akadémiai, Budapest, 2010.

Elérhető ELTE-polgároknak: https://mersz.hu/hivatkozas/mirot_book1#mirot_book1

A forrásszövegek nagy része megtalálható az alábbi szöveggyűjteményekben:

1. <http://sermones.elte.hu/szovegkiadasok/magyarul/madasszgy>

2. <https://www.szaktars.hu/balassi/view/acs-pal-jankovics-jozsef-koszeghy-peter-szerk-regi-magyar-irodalmi-szovegyujtemeny-i-humanizmus-1998/>

3. <https://www.szaktars.hu/balassi/view/jankovics-jozsef-koszeghy-peter-szentmartoni-szabo-geza-szerk-regi-magyar-irodalmi-szovegyujtemeny-ii-a-16-szazad-magyar-nyelvu-vilagi-irodalma-2000>

4. *Szöveggyűjtemény a régi magyar irodalomból*, I., szerk. KOVÁCS Sándor Iván, Osiris, Budapest, 1998 (második kiadás: 2003, <https://www.szaktars.hu/osiris/view/kovacs-sandor-ivan-szerk-szovegyujtemeny-a-regi-magyar-irodalombol-i-keso-reneszansz-manierizmus-es-kora-barokk-osiris-tankonyvek-2003/?pg=0&layout=s>).

5. *Szöveggyűjtemény a régi magyar irodalomból*, II., szerk. KOVÁCS Sándor Iván, Osiris, Budapest, 2000 (második kiadás: 2003, <https://www.szaktars.hu/osiris/view/kovacs-sandor-ivan-szerk-szovegyujtemeny-a-regi-magyar-irodalombol-ii-barokk-es-keso-barokk-rokoko-osiris-tankonyvek-2003/?pg=0&layout=s>).

6. A verses szövegek elérhetők az „Ó szelence” internetes portálon is: <http://szelence.elte.hu/>

Az olvasmányjegyzékben az Szgy I, illetve Szgy II jelzet a fenti felsorolás 5–6, pontjában feltüntetett szöveggyűjtemények második kiadásra vonatkozik (az első kiadás oldalai egy-két lapszámmal eltérhetnek).

Szövegek

1. Szent Gellért, *Deliberatio*; Árpád-kori legendák, intelmek; a latin egyházi költészet, a magyar nyelvű egyházi írásbeliség és irodalom kezdetei. A magyar nyelvű írásbeliség kezdetei

- Szent Gellért, *Deliberatio*
- Szent István király intelmei
- Szent István legendája Hartvik püspöktől
- Szent Gellért püspök Nagy legendája
- Szent László király legendája
- Anonymus, *Gesta Hungarorum*, Előbeszéd, 1–8, 13–17, 30, 39, 42, 44, 51, 55.
- KÉZAI Simon, *Gesta Hungarorum*, Prológos, 1. könyv (1–23).
- Halotti Beszéd és Könyörgés
- Ómagyar Mária-siralom
- Gyulafehérvári sorok
- Königsbergi töredék
- Laskai Demeter verse

Mindegyik szöveg elérhető: <http://sermones.elte.hu/szovegkiadasok/magyarul/madasszgy/>

2. A késő középkori kolostori irodalom. A világi költészet kezdetei

- Szent Ferenc életéből: Szent Ferenc prédikál a madaraknak, A gubbiói farkas (Jókai-kódex)
- A Karthauzi Névtelen beszéd– és legendagyűjteményéből, Prológos, Prohemium libri
- Philibertus látomása (Nádor-kódex)
- Exemplum mirabile (Karthauzi névtelen)
- Haláltánc (Példák könyve)
- Szabács viadala, <http://magyarirodalom.elte.hu/gepesk/kkor/049.htm>
- Apáti Ferenc Cantilénája
- Csáti Demeter éneke
- Soproni virágének, Körmöcbányai táncszó, Contra tharghy equorum

Ahol nincs külön megadva, a szöveg elérhető:

<http://sermones.elte.hu/szovegkiadasok/magyarul/madasszgy/>

3. A humanizmus kezdetei; Janus Pannonius. Jagelló-kori humanizmus

JANUS PANNONIUS, 45., 46., 52–53., 72–73., 79., 81., 172., 193–197. epigramma, *Andrea Mantegna dicsérete, Búcsú Váradtól, Síratóének anyja Borbála halálára, Roskadozó gyümölcsfa, Álomhoz, Lelkemhez, Az árvízről, Mikor a táborban megbetegedett*, <https://www.szaktars.hu/balassi/view/acs-pal-jankovics-jozsef-koszeghy-peter-szerk-regi-magyar-irodalmi-szovegyujtemenyi-humanizmus-1998/?query=janus%20pannonius&pg=12&layout=s>, valamint *Dicsőítő ének Veronai Guarinóhoz*, <http://mek.oszk.hu/06700/06722/06722.htm>

4. A reformáció és irodalmi hatása; Farkas András, Batizi, Szkhárosi, zsoldár, hitvita, prózairodalom (Heltai, Bornemisza, Ponciánus).

- FARKAS András, *A zsidó és magyar nemzetről*,
<https://mek.oszk.hu/04700/04758/pdf/rmkt02.pdf> (13–24. oldal)
- HELTAI Gáspár, *Háló*, <https://mek.oszk.hu/04700/04745/04745.htm#3>
- BORNEMISZA Péter, *Cantio optima*, <https://mek.oszk.hu/00600/00621/00621.htm>;
Tragédia magyar nyelven, <https://mek.oszk.hu/00600/00625/00625.htm>

5. 16. századi históriás ének és a szórakoztató verses história. Magyar nyelvű udvari irodalom kezdetei, Eurialius, Chariclia, Árgirus

- Ismeretlen, *Poncianus históriája*, <https://www.szaktars.hu/balassi/view/jankovics-jozsef-koszeghy-peter-szentmartoni-szabo-geza-szerk-regi-magyar-irodalmi-szovegyujtemenyii-a-16-szazad-magyar-nyelvu-vilagi-irodalma-2000/?query=ponci%C3%A1nus&pg=891&layout=s>
- HELTAI Gáspár, *Krónika az magyaroknak dolgairól*,
<https://www.szaktars.hu/balassi/view/jankovics-jozsef-koszeghy-peter-szentmartoni-szabo-geza-szerk-regi-magyar-irodalmi-szovegyujtemenyii-a-16-szazad-magyar-nyelvu-vilagi-irodalma-2000/?query=heltai%20kr%C3%B3nika&pg=950&layout=s>
- RÁSKAI Gáspár, *Egy szép história az vitéz Franciskóról és az ő feleségéről*,
<https://www.szaktars.hu/balassi/view/jankovics-jozsef-koszeghy-peter-szentmartoni-szabo-geza-szerk-regi-magyar-irodalmi-szovegyujtemenyii-a-16-szazad-magyar-nyelvu-vilagi-irodalma-2000/?query=r%C3%A1skai%20g%C3%A1sp%C3%A1r&pg=303&layout=s>
- TINÓDI Sebestyén, *Sokféle részögösről*, <https://www.szaktars.hu/balassi/view/jankovics-jozsef-koszeghy-peter-szentmartoni-szabo-geza-szerk-regi-magyar-irodalmi-szovegyujtemenyii-a-16-szazad-magyar-nyelvu-vilagi-irodalma-2000/?query=sok%C3%A9le%20tin%C3%B3di&pg=47&layout=s>
- TINÓDI Sebestyén, *Az udvarbírákról és kulcsárokról*,
<https://www.szaktars.hu/balassi/view/jankovics-jozsef-koszeghy-peter-szentmartoni-szabo-geza-szerk-regi-magyar-irodalmi-szovegyujtemenyii-a-16-szazad-magyar-nyelvu-vilagi-irodalma-2000/?query=udvarb%C3%ADr%C3%A1kr%C3%B3l%20tin%C3%B3di&pg=52&layout=s>
- Gyulai Névtelen, *Cantio de militibus pulchra*,
<https://www.szaktars.hu/balassi/view/jankovics-jozsef-koszeghy-peter-szentmartoni-szabo-geza-szerk-regi-magyar-irodalmi-szovegyujtemenyii-a-16-szazad-magyar-nyelvu-vilagi-irodalma-2000/?query=militibus&pg=597&layout=s>
- Pataki névtelen, *Eurialius és Lucretia*, <https://www.szaktars.hu/balassi/view/jankovics-jozsef-koszeghy-peter-szentmartoni-szabo-geza-szerk-regi-magyar-irodalmi-szovegyujtemenyii-a-16-szazad-magyar-nyelvu-vilagi-irodalma-2000/?query=lucretia&pg=365&layout=s>
- GERGEI Albert: *Árgirus históriája*,
<https://www.szaktars.hu/balassi/view/jankovics-jozsef-koszeghy-peter-szentmartoni-szabo-geza-szerk-regi-magyar-irodalmi-szovegyujtemenyii-a-16-szazad-magyar-nyelvu-vilagi-irodalma-2000/?query=%C3%A1rg%C3%ADrus&pg=408&layout=s>

6. Balassi költészete: kompozíciós és poétikai kérdések; Balassi *Szép magyar comoediája*

- BALASSI Bálint versei, <https://www.szaktars.hu/balassi/view/jankovics-jozsef-koszeghy-peter-szentmartoni-szabo-geza-szerk-regi-magyar-irodalmi-szovegyujtemenyi-a-16-szazad-magyar-nyelvurvilagi-irodalma-2000/?query=balassi%20b%C3%A1lint&pg=67&layout=s>

Az alábbi versek: 1–5., 7., 11–12., 14., 16–18., 21–22., 24., 26., 33–34., 39., 41., 43., 46–47., 49–50., 53–55., 58., 60., 61., 63., 66., *Valahány török bejt, kit magyar nyelvre fordítottak*, *Célia*-versek, *Saját kezű versfüzér*

- BALASSI Bálint, *Szép magyar comoedia*, <http://mek.oszk.hu/00600/00610/00610.htm>

7. Wathay Ferenc, Rimay János

- WATHAY Ferenc, *Ázsiának földje ...*, *Föld, hogy tűrhedd...*, *Oh, te én bolond elmém ...*, *Áldott filemile ...*

- RIMAY János, *A Balassi-epicédium első három verse*, tervezett Balassi-kiadásának mellékletei, versei: *Venus, fajtalan hús...*, *Én édes Ilonám...*, *Oh szegény megromlott magyar nép...*, *Katonák hadnagya...*, *Ez világ, mint egy kert...*, *Kerekdéd ez világ ...*, *Udvar s irigy tisztetek...*, *Laus mediocritas (Senkit az pénz...)*, *Legyen jó idő csak...*, *Az idő ósága...*

Forrás: Szgy I, 56–61, 152–186; vagy: <http://szelence.elte.hu/wathay/index.html>, <http://szelence.elte.hu/rimay/index.html>

8. Pázmány Péter

- *Mint kell a keresztyén leányt nevelni*

Forrás: PÁZMÁNY Péter *Művei*, kiad. TARNÓC Márton, Szépirodalmi, Budapest, 1983, 1021–1040, vagy: <http://mek.oszk.hu/06700/06793/06793.htm>

9. Zrínyi Miklós

- *Adriai tengernek Syrenaiia*

- *Elégia*

- *Az idő és a hírnév*

Forrás: ZRÍNYI Miklós *Összes versei*, kiad. KOVÁCS Sándor Iván, Unikornis, Budapest, 1997; vagy: ZRÍNYI Miklós *Összes művei*, kiad. HAUSNER Gábor – KOVÁCS Sándor Iván – KULCSÁR Péter, Kortárs, Budapest, 2003; vagy: ZRÍNYI Miklós *Összes művei*, I–II., kiad. CSAPODI Csaba – KLANICZAY Tibor, Szépirodalmi, Budapest, 1958; vagy: <http://szelence.elte.hu/zrini/index.html>

10. Gyöngyösi István

- *Márssal társolkodó Murányi Vénus*

- *Porából megéledett Főnix, avagy Kemény János emlékezete*

Forrás: GYÖNGYÖSI István, *Márssal társolkodó Murányi Vénus*, kiad. JANKOVICS József – NYERGES Judit, Balassi, Budapest, 1998; GYÖNGYÖSI István, *Porából megéledett Főnix, avagy Kemény János emlékezete*, kiad. JANKOVICS József – NYERGES Judit, Balassi, Budapest, 1998; vagy: <http://szelence.elte.hu/gyongyosi/index.html>

11. Esterházy Pál, Koháry István, Petrőczy Kata Szidónia

- ESTERHÁZY Pál, *Palas s Ester kedves tánca; Egy kis karvolymadárról való táncének*
- KOHÁRY István, *Üdönk múlására, bűnk távoztatására verseinket koholjuk; Embernek ételében mértékletesnek kell lenni...; Ez világot senki által nem élte...*
- PETRŐCZY Kata Szidónia, *VII. Sebes árvizeknek, kegyetlen szeleknek...; XII. Más; XXV. Szemfényvesztő versekre való replika*

Forrás: Szgy II, 236–239, 716–725, 469–473; vagy:

<http://szelence.elte.hu/eszterhazy/index.html>, <http://szelence.elte.hu/kohary/index.html>,
<http://szelence.elte.hu/petroczi/index.html>

12. Bethlen Miklós

- *Élete leírása magától (Első könyv)* – Figyelem: nem keverendő össze az *Előljáró beszéddel!*
- Forrás: KEMÉNY János és BETHLEN Miklós *Művei*, szerk. V. WINDISCH Éva, Szépirodalmi, Budapest, 1980, 485–620; vagy BETHLEN Miklós *Imádságoskönyve és Önéletírása I–II.*, kiad. V. WINDISCH Éva, Szépirodalmi, Budapest, 1955; vagy: <http://mek.oszk.hu/06100/06152/>

13. Mikes Kelemen; II. Rákóczi Ferenc

- MIKES Kelemen, *Törökországi levelek (1–87. levél)*
- II. RÁKÓCZI Ferenc, *Levél az Örök Igazsághoz; Vallomások*, I. könyv (részlet).
- Forrás: Mikeshez - valamelyik teljes kiadás, vagy: <http://mek.oszk.hu/00800/00879/>;
Rákóczihoz – Szgy II, 535–548; vagy RÁKÓCZI Ferenc, *Vallomások – Emlékiratok*, szerk. HOPP Lajos, Szépirodalmi, Budapest, 1979, 9–39, 189–192.

14. Faludi Ferenc, Amadé László

- FALUDI Ferenc, *Szerencse, Tündérgert, Szakácsének, Remete, Nincsen neve, Forgandó szerencse, A pipárul, Tavasz üdö*
- AMADÉ László, *A szép fényes katonának...; Lila moja Lila...; Tallalla, fallalla, jókedvem vagyon...; Szívem csöngetője*
- Forrás: Faludihoz – Szgy II, 814–827, vagy: FALUDI Ferenc, „Fortuna szekeren okossan ülj”, kiad. VARGHA Balázs, Szépirodalmi, Budapest, 1985, 43–135; vagy:
<http://szelence.elte.hu/faludi/index.html>; Amadéhoz – Szgy II, 781–787; vagy:
<http://szelence.elte.hu/amadel/index.html>